

Sygn. akt III Ca 220/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Anna Hajda

Sędziowie: SO Teresa Kołeczko - Waclawik (spr.)

SO Łukasz Malinowski

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2017 r. w Gliwicach na rozprawie sprawy

z wniosku J. M.

z udziałem G. M. i B. A.

o zmianę orzeczenia w zakresie władzy rodzicielskiej nad małoletnim M. M. (1)

oraz sprawy

z wniosku G. M.

z udziałem J. M. i B. A.

o wydanie małoletniego M. M. (1)

i sprawy wszczętej z urzędu

przy udziale J. M., G. M. i B. A.

o wydanie zarządzeń opiekuńczych wobec małoletniego M. M. (1)

na skutek apelacji G. M.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 listopada 2016 r., sygn. akt IV Nsm 506/15

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 4 o tyle, że zobowiązać również matkę małoletniego J. M. do ukończenia warsztatów kompetencji rodzicielskich;

2. oddalić wnioski uczestników postępowania o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Łukasz Malinowski SSO Anna Hajda SSO Teresa Kołeczko – Waclawik

Sygn. akt III Ca 220/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem 10 listopada 2016r., Sąd Rejonowy w Gliwicach powierzył matce J. M. wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim synem M. M. (1) urodzonym (...) pozostawiając ojcu G. M. prawo do współdecydowania o istotnych sprawach małoletniego takich jak leczenie, kształcenie, miejsce zamieszkania, oddalił wnioski ojca o wydanie dziecka, poddał wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim stałemu nadzorowi kuratora sądowego ograniczając w ten sposób władzę rodzicielską rodziców nad synem i zobowiązał ojca do ukończenia warsztatów kompetencji rodzicielskich. Zmienił w ten sposób postanowienie Sądu Rejonowego w Zabrzu z 6 września 2013r. w sprawie sygn. akt III Nsm 2/13, w którym władza rodzicielska nad małoletnim M. powierzona została ojcu.

Sąd I instancji ustalił, że małżeństwo rodziców małoletniego zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem z 21 marca 2012r., a władza rodzicielska nad synem została powierzona matce. W październiku 2012r. J. M. wraz z synem wyjechała do Niemiec z powodu atrakcyjnej oferty pracy, a w rozmowie z ojcem dziecka nie usłyszała sprzeciwu co do wyjazdu syna. W Niemczech mieszkała 11 miesięcy i w tym czasie małoletni chodził do przedszkola, ojciec dzwonił do niego, miał z nim kontakt, raz go odwiedził. Na wniosek ojca Sąd Rejonowy w N. w dniu 10 czerwca 2013r., na podstawie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, postanowił o wydaniu dziecka ojcu do Polski. Matka małoletniego nie chciała wracać do kraju, a małoletni tęsknił za ojcem, ale też nie chciał wracać i rozstawać się z mamą. Matka wahała się czy zostawić M. pod opieką byłego męża. Ojciec małoletniego podnosił, że razem z drugą żoną zapewnią dziecku wychowanie w pełnej rodzinie, a jednocześnie obiecał matce nieograniczony kontakt z synem. Postanowieniem z 6 września 2013r. władza rodzicielska nad małoletnim została powierzona ojcu, a postanowieniem z 11 września 2013r. ustalone zostały kontakty matki i babci macierzystej B. A. z M.. Matka starała się jak najczęściej bywać w Polsce, dzwoniła do syna, próbowała kontaktować się z nim przez Internet, ale z czasem kontakty te były utrudniane poprzez np. stwierdzenia, że syn jest zajęty, albo że pora nie taka. Ponieważ zauważyła, że syn stał się milczący i płaczący, próbowała namówić ojca na wizytę u psychologa ale bezskutecznie. Gdy w szkole syna starała się dowiedzieć o jego postępy w nauce, otrzymała tylko ogólnikową informację, albowiem takie zastrzeżenie zgłosił ojciec. Małoletni dobrze wypowiadał się o drugiej żonie ojca, cieszył się z narodzin siostry, a jednocześnie sygnalizował matce, iż tęskni za życiem w Niemczech. W styczniu 2015r. J. M. wniosła o zmianę postanowienia w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad synem poprzez powierzenie jej tej władzy z ograniczeniem władzy rodzicielskiej ojca do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka. Wniosła też o powierzenie babci B. A. pieczy nad synem na czas trwania postępowania. W dniu 25 lutego 2015r. Dyrektor szkoły, do której małoletni uczęszczał zawiadomił policję o zauważonych śladach pobicia na twarzy małoletniego, śladach odbitej dłoni, podrapaniach na policzku i za uchem oraz o tym, że małoletni oświadczył, że uderzył go ojciec, gdyż się zdenerwował. W dniu 24 maja 2015r. małoletni poprosił babcię, by poza ustalonymi terminami kontaktów pozwoliła mu przyjechać do niej. Przywiózł go ojciec, a M. opowiedział, że pokłócił się z tatą, był zły, opowiadał, że w domu ojca źle się dzieje, że po wyprowadzeniu się drugiej żony ojca jest źle traktowany, ojciec ma wobec niego różne wymagania, stosuje różne kary, nie chciał wracać do domu ojca. Po rozmowie z synem matka zgłosiła na policję fakt znęcania się ojca nad dzieckiem, a ponadto zgłosiła się z synem do psychologa klinicznego. Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez ojca zgłosiła także babcia B. A., która informowała również Ośrodek Pomocy (...) o konieczności przeprowadzenia konsultacji psychologicznych z małoletnim. W dniu 26 maja 2015r. G. M. wniósł o odebranie dziecka babci. W czerwcu 2015r Sąd Rejonowy w Gliwicach wszczął z urzędu sprawę o wydanie zarządzeń opiekuńczych wobec małoletniego.

Postanowieniem z 29 czerwca 2015r. powierzono babci pieczę nad M., a nadto ustanowiono nadzór kuratora nad warunkami wychowawczo-bytowymi dziecka. Kurator pozytywnie ocenił pobyt małoletniego pod pieczę babci i matki oraz ich postawę wychowawczą. Małoletni ma kontakt z ojcem, ale nie chce jeździć do jego domu.

Matka małoletniego w dacie orzekania przez sąd I instancji miała 32 lata, mieszkała na stałe w Polsce w domu swoich rodziców, pracowała w (...) Górnictwa Węglowego w Z.. Ojciec dziecka miał (...) lata, prowadził własną działalność gospodarczą, mieszkał w G. gdzie małoletni miał zapewnione właściwe warunki do nauki i wypoczynku. Drugie małżeństwo G. M. zostało rozwiązane przez rozwód w marcu 2016r. Babcia B. A. miała 57 lat i pracowała jako kasjer, pozostawała w nieformalnym związku zamieszkując w swoim domu.

W opinii II Opiniodawczego Zespołu (...) w Z. ojciec małoletniego oceniony został jako nie dostrzegający istoty problemu w relacjach z synem, nie dostrzegający przyczyn rozpadu więzi, potrzeb dziecka. Podniesiono, że prezentuje on niski poziom akceptacji wobec syna, stawia mu nadmierne wymagania, uważa siebie za ostateczny autorytet, cechuje go chłód emocjonalny, egocentryzm, brak empatii, skłonność do postępowania zgodnie z własnymi przekonaniem. Ojciec jest nadal osobą ważną dla M., ale jego postawy i kompetencje wychowawcze są nieprawidłowe i wymagają korekty. Zespół specjalistów ocenił, że M. nie czuje się bezpiecznie pod opieką ojca, natomiast matka jest przez niego postrzegana jako osoba bliska, czuła, bez trudu identyfikująca jego potrzeby emocjonalne. Jej kompetencje wychowawcze oceniono jako w pełni prawidłowe, spójne i pożądane. Małoletni został oceniony jako zrównoważony emocjonalnie, wytrzymały, konsekwentny, o dużej wiedzy ogólnej. Kontaktuje się z ojcem, ale nie chce u niego nocować.

Ustalając powyższe Sąd Rejonowy, na podstawie art. 577 k.p.c. w zw. z art. 107 § 2 kro, mając na uwadze dobro małoletniego uznał, że zgromadzony materiał dowodowy daje podstawę do zamiany orzeczenia w przedmiocie władzy rodzicielskiej i powierzenie jej wykonywania matce jako osobie prezentującej prawidłowe postawy rodzicielskie, dającej synowi poczucie bezpieczeństwa, traktującej go z godnością i szacunkiem, a jednocześnie stanowczo acz delikatnie i łagodnie egzekwującej wydawane dziecku polecenia. Stąd też oddalony został wniosek ojca o wydanie dziecka. Mając na uwadze, że wszyscy uczestnicy pozostają silnie skonfliktowani co nie pozostaje bez znaczenia dla sytuacji małoletniego, na podstawie art. 109 § 1 pkt 3 kro sąd poddał wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego, a uwzględniając opinię Zespołu (...) na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 kro zobowiązał ojca do ukończenia warsztatów kompetencji wychowawczych.

O kosztach orzekł na podstawie art. 520 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł G. M. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 4 postanowienia tj. zobowiązania go do ukończenia warsztatów kompetencji rodzicielskich przy braku nałożenia takiego obowiązku również na matkę małoletniego i zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że wyłącznie w stosunku do skarżącego istnieje potrzeba skierowania go na warsztaty kompetencji rodzicielskich, w sytuacji gdy matka izoluje syna, manipuluje nim, naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a zwłaszcza brak uwzględnienia jego zeznań z których wynikało, że uczestniczka ograniczała mu kontakty z synem i zachowywała się niewłaściwie, dokonanie bezkrytycznej oceny opinii Zespołu (...), nieuwzględnienie, że uczestniczka żywi oczywistą i nieukrywaną niechęć do niego a przez to dąży do tego, by jego kontakty z synem były sporadyczne, a ponadto nieuwzględnienie wskazywanych przez niego okoliczności, iż małoletni obawia się, że dobre kontakty z ojcem spowodują, że matka będzie się czuła urażona i będzie zła na syna, co wpłynie negatywnie na relacje dziecka z matką - co uzasadnia nałożenie na nią obowiązku ukończenia warsztatów kompetencji rodzicielskich, naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie przyczyn nałożenia na skarżącego powyższego obowiązku bez jego nałożenia na matkę, a ponadto zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 109 § 1 kro poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że matka małoletniego nie powinna ukończyć warsztatów kompetencji rodzicielskich.

Przedstawiając powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w zaskarżonym zakresie i zobowiązanie również matki małoletniego do ukończenia warsztatów kompetencji rodzicielskich, ewentualnie o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Wniósł też o zasądzenie od uczestniczki na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Uczestniczki postępowania J. M. i B. A. wniosły o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja musiała odnieść skutek, aczkolwiek jej zarzuty tylko częściowo zasługiwały na podzieleniu.

W sprawach dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi, tak jak w niniejszej sprawie sąd uwzględni przede wszystkim dobro małoletniego.

Z bezspornych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że wszyscy uczestnicy postępowania są silnie skonfliktowani, co niewątpliwie wpływa na sytuację małoletniego M.. Ten fakt został uwzględniony przez sąd I instancji, który mając powyższe na uwadze, ograniczył władzę rodzicielską rodziców ustanawiając nadzór kuratora sądowego nad jej wykonywaniem. W ocenie sądu odwoławczego taka ingerencja z pewnością jest pożądana, ale nie zabezpieczy w dostateczny sposób prawidłowych relacji między rodzicami, którzy muszą współdziałać dla dobra syna.

Z opinii II Opiniodawczego Zespołu (...) w Z. wynika, że matka małoletniego prezentuje prawidłową i pożądaną postawę rodzicielską, natomiast korekty wymaga postawa rodzicielska ojca. Ta ocena zasługuje na podzielenie, stąd zasadnie uznał Sąd Rejonowy – i dał temu wyraz w treści zaskarżonego postanowienia - iż ojciec winien ukończyć warsztaty kompetencji rodzicielskich. Rozstrzygnięcie to szczegółowo uzasadnił, stąd bezskuteczny okazał się zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Umknęło jednak Sądowi, że Zespół (...) w swej opinii skupił się wyłącznie na postawie matki w stosunku do dziecka, wyrażającej się pełną akceptacją syna, znajomością jego potrzeb, zapewnienia mu bezpieczeństwa, ale nie wskazał, jak w sytuacji braku prawidłowych kompetencji rodzicielskich ojca i w sytuacji ostrego konfliktu między rodzicami, winne być budowane relacje między rodzicami, by dobro małoletniego M. było właściwie chronione.

Z zeznań J. M. (k. 483akt) wynika, że nie ma kontaktu z ojcem dziecka, a wymieniane między rodzicami małoletniego informacje sms, dotyczą wyłącznie spotkań ojca z synem. W tych okolicznościach, kiedy sytuacja małoletniego - który z przyczyn leżących po stronie obojga rodziców w ostatnich latach zmieniał środowiska wychowawcze, wymaga współdziałania rodziców dla właściwego realizowania ról rodzicielskich - przy ich ostrym skonfliktowaniu uznał sąd odwoławczy, że dla wypracowania właściwych postaw rodzicielskich, nakierowanych na dobro małoletniego koniecznym jest, by również matka ukończyła warsztaty kompetencji rodzicielskich. Ostry konflikt nie sprzyja bowiem budowaniu właściwych relacji między rodzicami M., a ich poprawność, przy uwzględnieniu korekty zachowań rodzicielskich ojca, jest konieczna dla zapewnienia małoletniemu prawidłowych warunków wychowawczych. Ukończenie warsztatów przez obojga rodziców w ocenie sądu odwoławczego sprzyjać będzie wypracowaniu właściwych metod postępowania rodziców względem siebie i względem ich małoletniego dziecka, którego dobro, niezależnie od stopnia skonfliktowania, rodzice muszą mieć na uwadze.

Z tych przyczyn sąd odwoławczy na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c orzekł jak w sentencji, a uwzględniając ogólną zasadę orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego wynikającą z art. 520 § 1 k.p.c. , oddalił wzajemne wnioski uczestników postępowania o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Łukasz Malinowski SSO Anna Hajda SSO Teresa Kołeczko-Waławik

\